

GERT-JAN VAN DEN BEMD

PING!

1

Ping!

Daar begon het mee. Of daar eindigde het mee, dat kun je misschien beter zeggen. Een ‘ping’ uit Harold’s telefoon – Suzy registreerde onbewust een hoge c – markeerde het begin van het einde. Niet van alles, er blijft altijd iets over, brokstukken waarmee je weer verder moet, wat het leven juist zo zwaar maakt, maar op dat moment stortte hun wereld in. Alleen drong dat niet meteen tot hen door. Na die ‘ping’ leefden ze nog een tijdje gewoon verder, zoals een afgedankt flatgebouw na het indrukken van de detonator en het afgaan van de explosieven nog een moment blijft staan en de sloop koppig ontkent.

Een paar minuten vóór de ‘ping’ was Harold uit zijn studeerkamer gekomen, waar hij de afgelopen zeven jaar elke avond, van maandag tot en met vrijdag en regelmatig in het weekend, aan zijn proefschrift had gewerkt. Hij was negenenveertig, bijna vijftig, eigenlijk te oud om nog te promoveren, vond hij zelf, maar het einde was in zicht. Het proefschrift was klaar. Een paar weken geleden had de drukker driehonderd exemplaren van het boekje afgeleverd. Het *boek*, want met bijna vierhonderd pagina’s was *Digitale weerbaarheid bij jongeren. Richtlijnen voor een veiligere onlinewereld* een lijvig proefschrift geworden. Het merendeel had hij al uitgedeeld: aan zijn promotor Tessengerlo, zijn copromotor Onno Boecholt en de overige leden van de promotiecommissie, aan zijn moeder, zijn schoonouders en een paar andere familieleden, aan vrienden, kennissen en collega’s. De resterende dozen stonden opeengestapeld in de garage. Een deel daarvan moest mee

naar de openbare verdediging. De datum stond rood omcirkeld op het planboard aan de muur van zijn studeerkamer: maandag 17 maart om 10.00 uur precies. Nog anderhalve week te gaan. Hij had zijn lekenpraatje al talloze keren geoefend, op zijn studeerkamer, onder de douche en op de fiets, als hij naar school fietste en terug. Dat tochtje duurde twaalf minuten, als hij niet te hard reed, net zo lang als het praatje diende te duren. Als hij zijn fiets in de stalling of in de garage zette, zei hij: 'Ik dank u voor uw aandacht en geef het woord terug aan meneer de rector.'

Hij stopte altijd klokslag tien uur, ook nu. Daarna kwam hij naar beneden om samen met Suzy nog 'iets leuks' te doen. In het begin was 'iets leuks' een bordspelletje, maar de laatste jaren ging steevast de tv aan en keek hij onderuitgezakt naar een talkshow terwijl zij probeerde te lezen.

Ook nu had hij de tv aangezet. Terwijl de begintune van de dagelijkse talkshow uit het toestel schalde, vroeg hij vanuit de keuken wat zij wilde drinken. Ze boog zich voorover naar de afstandsbediening die hij op de zitting van de bank had gelegd, zette het geluid uit en riep: 'Ik lust wel een wijntje'. Op dat moment klonk de 'ping'.

Het scherm lichtte op, haar oog viel op een rood hartje dat langzaam vervaagde. Ze verstijfde.

Harold kwam terug de kamer in, ontkurkte de fles en schonk de glazen vol.

'Je kreeg net een berichtje op je telefoon', zei ze. Haar stem klonk ijl, hoog van spanning. Ze keek toe terwijl hij naar het scherm piekeerde. Niets aan zijn gelaat verried of ze zich zorgen moest maken.

'O, dat kan tot morgen wachten.'

Hij zette zijn toestel op 'niet storen' en legde het achteloos naast zich neer. 'Proost.'

Hij toetste het geluid weer aan, zij pakte haar boek. Maar ze las geen letter, ze keek naar hem terwijl hij apathisch naar het scherm staarde.

Om kwart voor elf klapte ze haar boek dicht. 'Ik ga naar bed, ik ben doodop.'

Hij knikte verstrooid. 'Ik kom ook zo.'

Ze kleedde zich uit, zette de douche aan en luisterde bovenaan de trap gespannen naar de geluiden uit de woonkamer. Applaus, het getetter van de presentator, meer niet.

Hij kwam tien minuten later naar boven. Terwijl hij douchte, keek ze naar zijn telefoon op zijn nachtkastje. Ze kon beter wachten tot hij sliep, meestal viel hij als een blok in slaap.

Hij las nog een bladzijde in een biografie over Camille Claudel waarin hij bijna een jaar geleden was begonnen en klikte het lampje uit. Binnen een paar minuten klonk zijn regelmatige ademhaling. Ze wachtte nog een halfuur. Daarna schoof ze uit bed, liep naar zijn kant en pakte zijn toestel van het nachtkastje. Ze ging ermee naar beneden, naar de donkere woonkamer.

Harold was 's middags naar de universiteit geweest, voor de generale repetitie, zoals Boecholt het noemde. Zijn copromotor was zenuwachtiger geweest dan hij. Handenwrijvend had hij Harold naar de bibliotheek van de vakgroep begeleid, een smalle gelambriseerde ruimte zonder ramen. Ook zonder boeken, vreemd genoeg, die waren verhuisd naar de kelder van de centrale universiteitsbibliotheek, en nog alleen op aanvraag in te zien. De muren waartegen eens de kasten met vakliteratuur hadden gestaan waren nu kaal, op een paar olieverfschilderijen van vergeten hoogleraren na. Het waren geen klassieke portretten, anders dan bij de universiteiten met een lange historie, eerder impressionistisch van stijl, met losse verftoetsen. Harold keek ernaar en stelde zich voor hoe hij er op zo'n portret uit zou zien. Professor doctor Harold van Merwe... hij dacht niet dat het er ooit van zou komen. Dat zijn doctorstitel binnen handbereik lag, had hij lange tijd ook niet als reëel beschouwd, het was een ongrijpbaar doel, als een worst die aan een lange tak voor hem uit bungelde en waar hij als dwaze hond achteraan rende.

Tessengerlo kwam binnen, grijs en gedrongen. Hij gaf Harold een hand. Het scheelde weinig of Harold had zich voorgesteld. Hij had hem in al die jaren maar een paar keer gesproken, altijd kort, altijd oppervlakkig. Tessenderlo had zich nauwelijks bemoeid met het promotietraject, die verantwoordelijkheid lag bij Boecholt.

Tessengerlo en Boecholt namen plaats aan de lange tafel. Ze waren de enige toehoorders.

Harold sloot zijn laptop aan op de beamer en dimde het licht.

Het ging minder soepel dan thuis op zijn studeerkamer, of op de fiets. Nog tijdens zijn voordracht wist hij wat Boecholt zou gaan zeggen: ‘*Een slechte generale belooft een goede première.*’ Waarschijnlijk in het Duits. Daardoor was hij met zijn gedachten af gaan dwalen. Bestond die uitdrukking in het Duits? Wat was het woord voor generale repetitie? Tegen het einde schoot het hem te binnen: *Generalprobe*. Maar Boecholt reageerde minder luchtig.

‘Tja,’ zei hij, ‘je was niet helemaal scherp, hè?’

‘Slecht geslapen,’ loog hij.

‘Je klonk een beetje vlak,’ knikte Boecholt. ‘*Jij* beheerst de materie, *jij* bent de expert, dat mag je best uitstralen. Het mag met wat meer *schwung*.’ *Schwung*, Boecholt hield van dat soort woorden. Misschien had dat met zijn Duitse roots te maken, ook al moest hij daarvoor drie generaties terug.

‘Ik vond het wel meevallen,’ zei Tessenderlo. Hij glimlachte goeddelijk. Harold had hem verschillende keren langdurig zijn ogen zien sluiten. ‘Wel iets te lang.’ Hij keek naar zijn Zwitsers horloge. ‘Bijna twee minuten. Maar misschien praat je op het moment suprême sneller, vanwege de zenuwen,’ zei hij met een knip-oog.

‘Misschien die dia met die schermtijd per leeftijdscategorie eruit?’ stelde Boecholt voor.

Harold klikte terug. ‘Deze?’

‘Nee, die hiervoor. Die ja.’

Tessengerlo en Boecholt schoten in de lach. Ze herhaalden het nog een paar keer. ‘Die ja.’

Harold knikte. ‘Oké. Dat scheelt een minuut, denk ik.’

‘Je zou de intro iets kunnen inkorten. Je staat naar mijn gevoel te lang stil bij de opkomst van social media. Dat weet het publiek zelf ook wel’, zei Boecholt. ‘Richt op tien, elf minuten, dan zit je safe. Maar goed, laten we het over de inhoud hebben.’

Hij gebaarde naar Tessenderlo, Tessenderlo gebaarde terug; *twee mannen in een lift die zo lang ‘Na u’, ‘Nee, na u’ bleven zeggen dat de liftdeuren zich weer sloten en de lift verder omhoogschoot. Ze moesten er zelf om grinniken. Uiteindelijk stelde Boecholt de eerste vraag.*

‘Waarde promovendus, onlangs heb ik een AI-programma gevraagd om de voordelen van social media te omschrijven. Ik kreeg dit antwoord: social media bieden snelle communicatie, verbinding met vrienden en familie, en toegang tot informatie. Het bevordert netwerken, zakelijke kansen, en geeft een stem aan diverse groepen. Daarnaast biedt het een platform voor creatieve uitingen, onderwijs, en het delen van ervaringen, wat gemeenschappen versterkt en bewustzijn vergroot.’ Hij keek schalks over de rand van zijn leesbril. ‘Daar kunt u wel mee instemmen, vermoed ik?’

Harold knikte.

‘Ik vroeg diezelfde AI-robot om de nadelen op te sommen en kreeg dit antwoord: social media kunnen leiden tot privacyverlies en geestelijke gezondheidsproblemen zoals angst en depressie. Het bevordert vaak negatieve vergelijkingen, cyberpesten en desinformatie. Daarnaast kan het de productiviteit verminderen, verslavend werken, en jongeren kwetsbaar maken voor ongepaste content en beïnvloeding door externe krachten. Ook daarmee kunt u het eens zijn?’

Harold knikte opnieuw.

‘We kunnen dus stellen dat AI prima in staat is om de voordelen te zien, maar ook de vinger op de zere plek kan leggen. Dus dan denk ik gelijk – maar misschien schiet ik met mijn beperkte menselijke intelligentie tekort – waarom zouden we AI niet inzetten

om niet alleen de voordelen van social media te versterken, maar ook de nadelen te bestrijden? Met andere woorden: laten we niet onszelf of de Mark Zuckerbergs van deze wereld verantwoordelijk stellen voor veilige social media, maar laten we dat overlaten aan AI. Ik ben benieuwd naar uw gedachten hieromtrent.’

Harold onderdrukte een glimlach. Het was een onderwerp waarover Boecholt geregeld delibereerde als ze een afspraak hadden, om de tijd te vullen die nu eenmaal in zijn agenda was vrijgemaakt. Dat hij dezelfde vraag ook bij de openbare verdediging zou stellen lag voor de hand. *Kijk ons eens op hoog niveau van gedachten wisselen.* De kans dat hij die gelegenheid zou krijgen was overigens niet groot. De commissie bestond naast Boecholt en Tessenderlo uit nog zeven leden en zij gingen als externen voor.

‘Zeer geleerde opponent...’ begon Harold.

Veel verder kwam hij niet. Boecholt onderbrak hem met een wapperende hand en knikte goedkeurend. *‘Und so weiter, und so weiter.’*

Tessenderlo stelde een algemenere vraag waarmee Harold de ruimte kreeg om te filosoferen over de gevolgen van maatregelen waarmee social media meer aan banden werden gelegd. Ook dat was een vraag waarmee je met gemak een paar uur zoet kon zijn, iets voor een talkshow op tv met deskundigen en vaste tafelgasten die er als een kip zonder kop doorheen wauwelden om de avond niet te zwaar te maken.

‘Hooggeleerde opponent...’

Tessenderlo zakte gerustgesteld onderuit, met die promotie kwam het wel goed.

Toen was er ook nog geen reden om daaraan te twijfelen. Maar aan dat oefenpraatje had Harold een katergevoel overgehouden. Hij was niet helemaal scherp. Zijn verhaal kon wel wat meer schwung gebruiken. Hij probeerde de kritiek van zich af te laten glijden, maar Boecholt had gelijk. O, hij zou zijn bul heus wel in ontvangst mogen nemen, en de door Boecholt uitgesproken laudatio zou niets dan lof bevatten, maar het publiek zou na afloop

tegen elkaar zeggen: *'Harold kwam niet zelfverzekerd over, vond je ook niet? Toch wat gespannen, denk ik.'* En dat beeld zou blijven hangen. Een oude man die zo nodig nog moest promoveren.

Natuurlijk had ze Harolds telefoon eerder in haar handen gehad, om een foto te maken of om even snel iets op te zoeken als haar eigen telefoon niet in de buurt lag. Dan had hij het toestel ontgrendeld, maar ze kende zijn gemakzuchtige inlogcode, zijn geboortedatum. Ze aarzelde. Een chat kon haar huwelijk van bijna driewintig jaar ruïneren. Waarschijnlijk was het niets, een flauw grapje van een collega, een onschuldige flirt. Maar als dat het was, kon hij haar ongerustheid ook wegnemen, haar overtuigen dat er niets aan de hand was.

Ze toetste de code in, het startscherm verscheen, een foto van twee jaar geleden, zij tussen Merel en Pien, hun twee meiden, op het strand van Étretat. Ze aarzelde opnieuw voor ze naar de pagina vol pictogrammen swipete. Ze schakelde de niet storen-stand uit en hield haar adem in voor ze op het icoontje van het chatprogramma tikte.

De bovenste chat in het lijstje was van zijn moeder. 'Ik ga vrijdag naar de markt. Zal ik een pond jong belegen kaas van Sjakie voor je meenemen?' Sinds zijn vader was overleden, stuurde zijn moeder hem op de meest bizarre tijden allerlei berichtjes. Harold had erop geantwoord met een duimpje, zijn moeder daarop met een rood hartje. Suzy bloosde en keek naar haar eigen reflectie in de ruit van de schuifpui. Een pond jong belegen kaas. Ze wist niet of ze moest huilen of in lachen uit moest barsten. Toen zag ze dat zijn moeder het hartje al om kwart voor negen 's ochtends had verstuurd, niet 's avonds na tien. Kon het door een technische storing pas uren later binnen zijn gekomen?

Ze liet haar hand op haar schoot zakken. Op het moment dat het scherm was uitgedoofd, lichtte het meteen weer op. Een 'ping'

galmde door de kamer. Van schrik liet ze het toestel vallen. Een tweede ‘ping’ volgde, gedeeltelijk gesmoord door het hoogpolige vloerkleed. Ze raapte het toestel op en zette het geluid uit.

Een nieuw bericht. Van Amy. Amy. Razendsnel scrolde haar hersenen door de virtuele lijst met namen van zijn collega’s, van hun vrienden en kennissen. Ze kende geen Amy en ze wist zeker dat hij die naam ook nog nooit had laten vallen. Was ze nieuw op school? Een invalster voor een zieke of zwangere collega? Een stagiaire?

Aarzelend tikte ze op de naam.

‘Ik kan niet slapen.’ Eronder stond een emoji met een vermoeid gezichtje.

Alleen dat ene zinnetje, dat was alles. Het vuurrode hartje was verdwenen, er stonden geen oudere berichtjes boven. Hij had ze gewist, daarna had hij Amy uit de lijst verwijderd. Haar hartslag schoot omhoog. Ze had zich niet vergist. Terwijl het scherm langzaam zwart werd, nam ze een besluit.

‘Ik doe ook geen oog dicht’, tikte ze.

Ze realiseerde zich dat op dat moment een andere vrouw in een donkere woonkamer, misschien op het toilet, naar het verlichte schermje van haar telefoon zat te kijken. Ze stelde zich een blonde vrouw voor, jong, lang en slank, heel anders dan zichzelf; Harold was niet op zoek naar meer van hetzelfde, ook niet in een jongere uitvoering. Een nieuwe collega, dat lag voor de hand, begin dertig, iemand die de eerste zeven jaren van haar relatie erop had zitten, de gelukkige jaren, en nu zat opgescheept met een of twee kleine kinderen en een uitgebluste man. Harold was precies wat ze nodig had. Hij zag er nog goed uit, voor zijn leeftijd, hij was begripvol, niet meer zo ambitieus, relativerend. En natuurlijk deed hij beter zijn best in bed dan haar eigen partner, die meestal te moe was en als ze het deden vooral aan zichzelf dacht.

Razendsnel volgde een reactie. ‘Hoe komt dat?’

Ze tikte een paar woorden, haalde ze weg, begon opnieuw. Het duurde te lang. Onder de naam Amy verscheen ‘aan het typen...’

en voor ze had geantwoord, stuurde de ander: ‘Waar denk je aan?’

Zonder erbij na te denken tikte ze ‘Aan jou’. Het zweet brak haar uit.

Amy stuurde een blozende emoji. ‘Waar denk je dan aan?’

‘Ik wil je zien’, tikte Suzy. Ze bedoelde: op een foto, zodat ze letterlijk een beeld van haar had, iets waarmee ze Harold kon confronteren – ‘*Harold, wie is dit?*’ – maar de vrouw begreep haar niet en tikte: ‘Zeg maar waar en ik kom naar je toe!’

Opnieuw kostte het haar veel tijd om te reageren, maar dit keer werd de vrouw niet ongeduldig. Het leek alsof ze Suzy voor het blok wilde zetten, haar forceerde om een beslissing te nemen.

Ze tikte: ‘Morgenavond kan het, bij mij thuis, om 20.00 uur.’

‘Echt?’

‘Echt!’

‘Yes! ♥♥♥ En je vrouw?’

Ze voelde een steek in haar borst. Amy wist dus van haar bestaan, maar dat was voor haar blijkbaar geen reden om zich niet met Harold in te laten.

‘Maak je geen zorgen’, tikte Suzy. ‘Ze is naar de repetitie van haar zangkoor.’

‘Ik verlang zóóó naar je!’ schreef Amy, gevolgd door symbooltjes waarvan Suzy de betekenis niet kende.

‘Ik ook naar jou! Slaap lekker!’

‘Wacht!’ schreef Amy. ‘Ik weet toch niet waar je woont!’

Harold was blijkbaar niet zo ver gegaan dat hij haar hun adres had gegeven. Suzy stuurde haar het adres en een waarschuwing dat ze nu geen berichtjes meer moest sturen. ‘Je weet wel waarom.’

Er volgde een emoji met een gesloten rits als mond, daarna was Amy verdwenen.

Suzy zat nog een hele tijd beneden. Nu was er geen weg meer terug. Voor ze weer naar boven ging, dronk ze in de keuken achter elkaar drie glazen wijn en wiste ze alle berichtjes.

www.grandfoulard.com

© 2026 Uitgeverij Manteau / Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen
en Gert-Jan van den Bemd

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk juni 2026

Auteursfoto: Thomas Sweertvaegher
Omslagontwerp: Herman Houbrechts
Opmaak binnenwerk: Ready2Print

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Niets uit dit boek mag op enigerlei wijze worden gebruikt of gereproduceerd voor het trainen van kunstmatige-intelligentietechnologieën of -systemen. Dit werk mag niet gebruikt worden voor tekst- en datamining (artikel 4, lid 3 Richtlijn (EU) 2019/790).

ISBN 978 90 223 4315 9
D/2026/0034/169
NUR 305